

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

VII. De Divortio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

- Actus conjugalis an licet, si conjunx est gravida?** 89. Quæres, an sit licitus actus conjugalis muliere existente prægnante, puerperâ, vel lactante? Resp. I. Quando mulier est gravida, licite redditur, & petitur debitum (adeoque illicitè negatur) dummodò absit periculum abortûs. Ita communis: nam nullo jure hoc prohibitum legitur. Nec obitat textus *c. Non solum. 32. q. 7. & c. Si causa. & c. Origo. 33. q. 4.* ubi videtur prohiberi accessus ad uxorem gravidam. Resp. enim, hoc esse de consilio, non de præcepto, nisi in casu periculi abortûs: unde per se id non est illicitum, quamvis per accidens quandoque non liceat, imò abstinendum sit, sive ob nimiam uxoris debilitatem, sive quia abortus timeretur.
- Puerpera?** 90. Resp. II. Uti matrimonio statim post partum, durante adhuc naturali purgatione mulieris, per se loquendo non est quidem peccatum mortale, ut tenent plerique Doctores: nihilominus communiter peccatum veniale deesse non solet; idque ob nimiam inæmperantiam, quæ in copula ista sceditati junctâ intervenire solet. Ita Herincx *loc. cit. n. 18.* hoc ipsum *n. 15.* post Sanchez *lib. 9. de Matr. disp. 21. n. 7.* & alios, tradens de accessu viri ad menstruatam; quamvis quoad hoc ultimum D. Thomas, D. Bonaventura, & Scotus *4. dist. 32. q. un.* ac nonnulli alij, videantur esse rigidioris sententiæ, atque extra periculum incontinentiæ in alterutro conjugum existens, damnare peccati gravioris accessum viri ad menstruatam. Porro non esse illicitum actum matrimonialem eo tempore, quo mulier est lactans, passim farentur Doctores.
- Menstruata?**
- Vel lactans?**

QUÆSTIO VII.

De Divortio.

- Divortium, quid?** 91. **D**ivortium, quantum ad propositum, est legitima separatio viri ab uxore, manente adhuc vinculo conjugali. Et dicitur, *legitima separatio*: quia sine lege, & legitimâ ratione fieri non potest, cum vi ipsius Matrimonij, cujus vinculum est indissolubile, teneantur conjuges ad individuum vitæ societatem mutuò retinendam. Et additur, *manente vinculo conjugali*, ad excludendam aliam Divortij acceptionem: si quidem
- Divortium dupliciter.** 92. Divortium generatim accipitur dupliciter. I. Pro separatione conjugum dissoluto eorum matrimonio quoad vinculum: quo modo sæpiùs illud sumitur in Jure Civili, & an fieri possit,

possit, superius (n) dictum est. II. Pro separatione conjugum (n) Qu. 5. quoad thorum duntaxat, vel etiam quoad cohabitationem. Quo- per totum, ad thorum quidem, sive debitum conjugale, iuste illud alteri conjugii denegando: quoad cohabitationem verò, quatenus remanente vinculo matrimonij, non tenentur amplius conjuges simul cohabitare in eadem mensa, thoro, & lecto. Et de hoc loquendo, fit

93. CONCL. I. Certum est, Divortium quoad thorum, & Divortium cohabitationem ex legitima causa quandoque fieri posse. Patet quoad thorum, & cohabitationem, potest fieri, hoc ex perpetua praxi Ecclesiae; fuitque novissime definitum in Concilio Trid. Sess. 24. can. 8. his verbis: *Si quis dixerit, Ecclesiam errare, cum ob multas causas separationem inter conjuges, quoad thorum, seu quoad cohabitationem, ad certum incertumve tempus fieri posse decernit: anathema sit.*

94. CONCL. II. Sex generatim sunt causae, ob quas licitum est ejusmodi Divortium inter conjuges Christianos. I. Mutuus contrahentium consensus. II. Fornicatio spiritualis; seu lapsus in haeresin, aut Gentilismum. III. Incitatio ad peccatum, seu grave periculum salutis spiritualis. IV. Sævitia conjugis, aut aliud grave periculum salutis temporalis. V. Votum ultramarinum. VI. Adulterium, sive fornicatio carnalis voluntaria, & culpabilis alterius conjugum. Idque generatim ex sex causis.

95. Nec obitat, quòd Christus *Matth. 19.* non nisi fornicationem, ob quam liceat dimittere uxorem, assignaverit. Resp. enim cum Engel *tit. de Divortijs, num. 10. & 11.* ac aliis, id ex eo accidere, quia propter solam fornicationem carnalem, sive adulterium, licet dimittere uxorem in perpetuum, ac etiam nolentem & invitam: aliae verò causae hic enumeratae ex sua natura non sunt perpetuae (hinc enim cessante haeresi, saevitiâ conjugis, aut incitatione ad peccatum, tenetur separata redire ad conjugem, estque eidem restituenda; non autem cessante adulterio) vel saltem requirunt mutuum utriusque conjugis consensum, prout fit in prima causa Divortij. Itaque Differentia inter adulterium & alias causas, respectu Divortij.

96. I. Divortium, seu separatio conjugum, potest fieri mutuo consensu: ut si juxta monitum D. Apostoli *1. Corinth. 7.* ad tempus sese separent conjuges, ut *vacent orationi*; vel si uterque mutuo consensu voveat perpetuam Castitatem, aut ad Religionem transeat, *arg. c. Cum sis. & seqq. de Convers. conjugat.* Id ipsum mutuo consensu fieri poterit ex alia honesta causa: v. g. ne pro-

A a a a a a 3

pro-

proles multiplicentur ultra suas facultates, &c. quamdiu periculum incontinentiæ alteri conjugi non imminet.

II. Ob spiri-
tualem for-
nicationem
alterius
conjugum,

97. II. Divortium, seu dicta separatio fieri potest, si alter conjugum spiritualiter fornicatus fuerit; nempe si labatur in hæresin, aut in Gentilismum. Veruntamen si talis ab errore sese revocaverit, tenetur conjunx in Fide stabilis ad alterum reverti, si propriâ auctoritate, ac sine judicio Ecclesiæ ab ipso recessit, *c. De illa. & c. Quanto. §. fin. de Divortijs.* Quod si verò conjunx judicio Ecclesiæ fuit separata, non compellitur redire, sed potest Religionem ingredi, *cit. cap. De illa. eod. juncto cap. ult. de Con. vers. conjugat.* Si verò Religionem ingredi noluerit, etiam hæc redire compellitur; ut notat Glossa *cit. c. Quanto. §. Redire cogatur.*

III. Ob gra-
ve periculū
spirituale,
sive incita-
tionem ad
peccatum,

98. III. Divortium fit propter grave periculum salutis spiritualis, seu propter incitationem ad peccatum mortale: ut si alter conjugum provocet alterum ad gravia crimina, & admonitus non desistat à provocatione, *arg. c. Quæsvit. de Divort. ibi: Verum si conjugem suam ad infidelitatis maleficium traxerit, à viro poterit separari, ita quod ei nubere alij non licebit.* Concordat illud Salvatoris, Matth. 5. *Si dextera manus tua scandalizat te, abscinde eam, & projice abs te, &c.*

Et varia hu-
jus exem-
pla.

99. Hinc, ut exemplificat Tannerus *tom. 4. disp. 8. q. 5. num. 84.* datur locus Divortio, si conjunx inducat alterum in hæresin, apostasiam, peccatum Sodomix, veneficium, aut alia peccata mortalia: item si vir latro inducat uxorem, ut res furtivas, aut socios fures receptet, nec possit illa scelus detegere, &c. Quamdiu enim tale periculum durat, non tenetur conjunx innocens cum altero permanere, sed potest ab ipso discedere, ut evitet tam grave periculum salutis spiritualis.

IV. Ob sæ-
vitiam con-
jugis.

100. IV. Divortium potest fieri ob sævitiam conjugis. Et quidem si tanta sit sævitia, ut altera pars absque periculo gravis damni corporalis non possit sævienti cohabitare, poterit conjunx propriâ auctoritate ab altero divertere. Sanchez *lib. 10. disp. 18.* Et divertens non debet alteri petenti restitui, donec coajunx sæviens sufficientem securitatis cautionem præstet; prout habetur *c. litteras. & c. ex transmissa. de Restit. spoliat. & cap. 1. Ut lre non contestata.* Quamvis enim cæteroque spoliatus ante omnia sit restituendus, fallit tamen hoc, si conjunx divertens opponat, simulque incontinenti probet adeo gravem sæ-

scævitiã alterius, donec sufficiens securitatis cautio sibi præstetur, per textus citatos.

101. V. Votum ultramarinum ad liberandam Terram Sanctam, etiam invitâ uxore, vir emittere, atque implere potest; prout ob tantam Populi Christiani necessitatem, atque subsidium Terræ Sanctæ, decisum habetur *c. ex multa. §. In tanta. de Voto. Terræ Sanctæ.* Unde in præmissò calu datur Divortium ad tempus, donec scilicet vir redeat; ac proinde inter causas Divortij rectè numeratur.

102. Fatendum quidem, plures Doctores aliam hoc quinto loco ponere causam Divortij, nempe vel morbum contagiosum, vel veneficium conjugis: siquidem venefici etiam conjunctissimis sæpè nocent, utpote qui dæmonis consilio pessima agunt. Verùm quia hæc duo ad quartam causam, nempe ad scævitiã conjugis, vel aliud grave periculum salutis corporalis, commodè reducuntur; hinc meliùs cum valens §. 2. tit. De Divortijs, ponitur hoc quinto loco Votum ultramarinum.

103. VI. Divortium est licitum, & quidem Jure Divino, atque in perpetuum (nam priores regulariter sunt solum causa Divortij ad tempus, nempe quamdiu dictæ causæ durant, ut dictum num. 25. & seqq.) si alter conjugum commiserit Fornicationem carnalem. Hoc quippe Christus Dominus concessit Matth. cap. 19. *Quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem.* Concordat *c. Significast. & c. Ex litteris, de Divortijs.* Accedit illud vulgatum: *Frangenti fidem, fides frangatur eidem.*

104. Porrò nomine Fornicationis hoc loco intelligitur non solum Adulterium, sed etiam Sodomia, ipsaque Bestialitas. Secus dicendum de tactibus impudicis, voluntate fornicandi, aut peccato molliciei: quia per hæc, licet cæteroquin gravia peccata, non perfectè & consummatè læditur jus Matrimonij; cum non dividatur caro unius conjugis ab altero per concubitum in tertium. Sanchez *lib. 10. de Matr. disp. 4.* Layman, & alij.

105. Et nota, quòd innocens conjunx, cognitâ ejusmodi Fornicatione alterius, possit etiam propriâ autoritate se à nocente separare quoad thorù; quoad cohabitationem verò solum post sententiam Judicis, nisi Fornicatio fuerit omninò publica, & notoria. Ratio est: quia separatio quoad cohabitationem est res publica, & quæ scandalo esse potest; ideòque non nisi judicio Ecclesiæ fieri debet, arg. *c. Porrò, de Divortijs.*

V. Votum ultramarinum ad liberandam Terram Sanctam.

Quam causam alij hoc loco ponant?

VI. Fornicatio alterius conjugis.

Per Fornicationem, quid hoc loco intelligatur?

An innocens possit ab altero conjugis propriâ autoritate se separare?

An sepa-
rans sit alte-
ri restituenda?

106. Additur tamen, nisi fornicatio fuerit omnino publica. Nam tunc non esset necesse, expectare sententiam Judicis, arg. c. Significasti eod. Alioquin vero, si fornicatio, sive adulterium sit occultum, & innocens pars propria auctoritate divertat ab alio quoad cohabitationem, mox ipsa alteri perenti erit restituenda, cit. c. Significasti eod. & c. Extransmissa. de Restitut. spoliat. donec probaverit adulterium alterius conjugis.

Casus, in
quibus non
licet dimit-
tere uxorem
ratione ad-
ulterij.

I. Quando
adulterium
est materia-
le solum.

II. Si vir u-
xori fuit
causa ad-
ulterij.

III. Si hoc
ab utroque
committit-
ur.

Ampliat
istud.

IV. Quando
injuria est
emissa ad
ulteto.

Quomodo
fit isthæc
remissio?

107. Quæres, utrum dentur aliqui casus, in quibus non liceat dimittere uxorem ratione adulterij? Resp. cum communi, plures dari ejusmodi casus, & sunt sequentes.

108. Primus est, quando adulterium est tantum materiale, sive sine culpa sua commissum: veluti si mulier vim passa sit, arg. c. Itane. & c. Proposito. 32. q. 5. Vel si quis fraudulenter sub specie mariti aliquam cognoverit, c. in lectum. 34. q. 1. & 2. Quia, ubi non est culpa, nec poena esse debet.

109. Secundus. Si vir fuit uxori causa adulterij: veluti si eam prostituat, vel adulterium consulat, aut in illud consentiat, arg. c. Discretionem. De eo qui cognovit consanguin. &c. ibi: Cum vir adulterium ei non possit objicere, qui eam adulterandam tradidit.

110. Tertius casus est, quando adulterium ab utroque Conjuge fuit commissum, arg. c. Significasti. de Divort. & alibi. Cum matrimonij jus in utroque læsum consistat, & paria delicta mutuâ compensatione tollantur; ut dicitur: c. Intelleximus. de Adulterijs.

111. Et hoc procedit, etiam si unus conjunx prius commississet adulterium, ac proinde auctoritate Judicis lata sit sententia Divortij: nam si postmodum etiam alter fornicetur, restituitur; prout desumitur ex cit. locis, ac fusiùs probat Glossa in cap. ult. §. Fornicationi. de Adulterijs. Idem dicendum, quamvis adulteria numero & gravitate sint imparia; ut si unus semel cum soluta, & alter decies cum ligata peccasset: adhuc enim jus Matrimonij in utroque læsum existit, & sic neuter ab altero divertere potest; cum paria delicta mutuâ compensatione tollantur.

112. Quartus casus est, quando injuria ab innocente jam fuit adultero remissa: tunc enim nequit amplius ab eo recedere, cum jam cesserit jure suo. Siquidem, qui juri suo semel renuntiat, illud repetere non potest, c. Quam periculosum. 7. q. 1. junctâ Glossâ ibidem.

113. Cæterum hujusmodi remissio dupliciter fit I. Expressè, ut quando expressis verbis innocens condonat alteri injuriam. II. Tacitè, quando nempe conjunx innocens, post cognitum adul-

